

॥ హనుమత్ సీతాలక్ష్మణ భరతశత్రుఘ్నపరివారసమేత శ్రీరామచంద్రపరబ్రహ్మణే నమః ॥

**షోడశ-శతనాత్మక
కిష్కింధాకాండ పారాయణ దీక్షా**

బహువ రోజు పారాయణ - 04.07.2023 - మంగళవారము

మా	రు	త	స్య	స	హె	వే	దే	ర	మ	ఓ	స్య	స	హె	జ	వే
5	2	6	1	7	5	4	3	3	2	3	1	7	5	8	4

స - 7

పారాయణం చేయవలసిన సర్గలు : 07

సర్గల వరుస సంఖ్యలు

15, 16, 17, 18, 19, 20, 21

పారాయణ శ్లోకాల సంఖ్య

31 + 38 + 52 + 70 + 28 + 25 + 16 = 260 శ్లోకాలు

॥ అథ సంకల్పః ॥

శ్రీమదఖిలాండకోటిబ్రహ్మాండనాయకస్య, శ్రీపద్మావతీజానేః, శ్రీవేంకటేశ్వర పరబ్రహ్మణః, రూపాంతరభూతస్య, శ్రీరామచంద్రప్రభోః, అనుగ్రహేణ, అస్మిన్, సర్వజగదుపద్రవకాలే, ప్రపంచశాంత్యర్థమ్, అతిశీఘ్రమేవ, విషూచికేత్యాదిక్రిమేః, వినాశనార్థం, సర్వప్రపంచస్య, విశిష్య, భారతదేశస్య, ఉత్తరోత్తర, శుభసంపత్-సమృద్ధ్యర్థం, సర్వేషామ్, ఆస్తిక మహాజనానాం, సకుటుంబానాం, ఆయురారోగ్యైశ్వర్య, సద్బుద్ధిత్యాది, సర్వశుభఫలప్రాప్త్యర్థం, సర్వవిధ సుస్థిరతా సిద్ధ్యర్థం, విద్యావిత్త వాణిజ్య, దేశరక్షణాది రంగేషు, సర్వతోముఖాభివృద్ధి ద్వారా, శ్రీరామరాజ్యస్య, పునర్వ్యవస్థాపనార్థం, వైదిక ధర్మాభిధానస్య, సనాతన ఆర్ష ధర్మస్య, సర్వోన్నతి సిద్ధ్యర్థం, తద్ధర్మ ప్రతికూలతా పరిహారార్థం, వైరిక్షయార్థం, గోసంరక్షణార్థం చ, విశేషతః, ఏతాదృశ, జగత్కళ్యాణకర, కార్యక్రమనిర్వహణశీలస్య, శ్రీమత్ తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానస్య, సర్వతోముఖాభివృద్ధ్యర్థం, హనుమత్ సీతాలక్ష్మణ, భరతశత్రుఘ్న, పరివారసమేత, శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణః, ప్రీత్యర్థం చ, సీతాలక్ష్మణ హనుమత్సమేత, శ్రీరామమూలమంత్రానుస్థాన, తర్పణ, హోమపూర్వకం

మారుతస్య సమో వేగో గరుడస్య సమో జవో

ఇత్యేతన్మంత్రాంతర్గత, కటపయాది, సంఖ్యాశాస్త్రానుసారం, శ్రీమద్వాల్మీకి రామాయణాంతర్గత, కిష్కింధాకాండ పారాయణం, ఆచార్యముఖేన, అన్యోన్య-సాహాయ్యేన, లోకకళ్యాణార్థం, కరిష్యామహే.

శ్రీ రిషిప్రార్థన

రామాయ రామభద్రాయ రామచంద్రాయ వేధసే ।
రఘునాథాయ నాథాయ సీతాయాః పతయే నమః ॥ 1 ॥

శ్రీ ఆంజనేయ ప్రార్థన

గోష్పదీకృతవారాశిం మశకీకృతరాక్షసం ।
రామాయణమహామాలారత్నం వందేఽనిలాత్మజమ్ ॥ 2 ॥

శ్రీ వాల్మీకి ప్రార్థన

కూజంతం రామ రామేతి మధురం మధురాక్షరమ్ ।
ఆరుహ్య కవితాశాఖాం వందే వాల్మీకి కోకిలమ్ ॥ 3 ॥

శ్రీరిషుచంస్రు పరబ్రహ్మణే నమః

అథ శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే కిష్కింధాకాండే పంచదశస్కర్ణః

సుగ్రీవాదియుతం శ్రీశం భస్మాంగావృతమీశ్వరం ।

మహేశ్వరసమం ధ్యాయేత్ కిష్కింధాకాండ ఉత్తమే ॥

1. అథ తస్య నినాదం తు సుగ్రీవస్య మహాత్మనః ।
శుశ్రావాంతఃపురగతః వాలీ భ్రాతురమర్షణః ॥ 15.1 ॥ (2 సార్లు)
2. శ్రుత్వా తు తస్య నినదం సర్వభూతప్రకంపనమ్ ।
మదశ్చైకపదే నష్టః క్రోధశ్చాపతితో మహాన్ ॥ 15.2 ॥
3. స తు రోషపరీతాంగః వాలీ సంధ్యాతపప్రభః ।
ఉపరక్త ఇవాదిత్యః సద్యో నిప్రుభతాం గతః ॥ 15.3 ॥
4. వాలీ దంష్ట్రాకరాళస్తు క్రోధాద్ధీప్తాగ్నిసన్నిభః ।
భాత్యుత్పతితపద్మాభః సమృణాళ ఇవ హ్రాదః ॥ 15.4 ॥
5. శబ్దం దుర్మర్షణం శ్రుత్వా నిష్పపాత తతో హరిః ।
వేగేన చరణన్యాసైః దారయన్నివ మేదిసీమ్ ॥ 15.5 ॥
6. తం తు తారా పరిష్వజ్య స్నేహోద్ధర్మితసౌహృదా ।
ఉవాచ త్రస్తసంభ్రాంతా హితోదర్మమిదం వచః ॥ 15.6 ॥
7. సాధు క్రోధమిమం వీర నదీవేగమివాగతమ్ ।
శయనాదుత్థితః కాల్యం త్యజ భుక్తామివ స్రజమ్ ॥ 15.7 ॥
8. కాల్యమేతేన సంగ్రామం కరిష్యసి చ వానర ।
వీర తే శత్రుబాహుల్యం ఫల్గుతా వా న విద్యతే ॥ 15.8 ॥
9. సహసా తవ నిష్కామః మమ తావన్న రోచతే ।
శ్రూయతాం చాభిధాన్యామి యన్నిమిత్తం నివార్యసే ॥ 15.9 ॥
10. పూర్వమాపతితః క్రోధాత్ స త్వామాహ్వాయతే యుధి ।
నిష్పత్య చ నిరస్త స్తే హన్యమానో దిశో గతః ॥ 15.10 ॥
11. త్వయా తస్య నిరస్తస్య పీడితస్య విశేషతః ।
ఇహైత్య పునరాహ్వానం శంకాం జనయతీవ మే ॥ 15.11 ॥

12. దర్పశ్చ వ్యవసాయశ్చ యాదృశస్తస్య నర్దతః ।
నినాదశ్చాపి సంరంభః నైతదల్పం హి కారణమ్ ॥ 15.12 ॥
13. నాసహాయమహం మన్యే సుగ్రీవం తమిహోగతమ్ ।
అవష్టభ్యసహాయశ్చ యమాశ్రిత్యైష గర్జతి ॥ 15.13 ॥
14. ప్రకృత్యా నిపుణశ్చైవ బుద్ధిమాంశ్చైవ వానరః ।
అపరీక్షిత వీర్యేణ సుగ్రీవస్సహ నేష్యతి ॥ 15.14 ॥
15. పూర్వమేవ మయా వీర శ్రుతం కథయతో వచః ।
అంగదస్య కుమారస్య వక్ష్యామి త్వా హితం వచః ॥ 15.15 ॥
16. అంగదస్తు కుమారోఽయం వనాంతముపనిర్గతః ।
ప్రవృత్తిస్తేన కథితా చారైరాపైర్నివేదితా ॥ 15.16 ॥
17. అయోధ్యాధిపతేః పుత్రౌ శూరౌ సమరదుర్జయౌ ।
ఇక్ష్యాకూణాం కులే జాతౌ ప్రథితౌ రామలక్ష్మణౌ ।
సుగ్రీవప్రియకామార్థం ప్రాప్తౌ తత్ర దురాసదౌ ॥ 15.17 ॥
18. తవ భ్రాతుర్హి విఖ్యాతః సహాయో రణకర్మశః ।
రామః పరబలామర్దీ యుగాంతాగ్నిరివోత్థితః ॥ 15.18 ॥
19. నివాసవృక్షః సాధూనామ్ ఆపన్నానాం పరా గతిః ।
ఆర్తానాం సంశ్రయశ్చైవ యశస్శ్చైకభాజనమ్ ॥ 15.19 ॥
20. జ్ఞానవిజ్ఞానసంపన్నః నిదేశే నిరతః పితుః ।
ధాతునామివ శైలేంద్రః గుణానామాకరో మహాన్ ॥ 15.20 ॥
21. తత్క్షమం న విరోధస్తే సహ తేన మహాత్మనా ।
దుర్జయేనాప్రమేయేన రామేణ రణకర్మసు ॥ 15.21 ॥
22. శూర వక్ష్యామి తే కించిత్ న చేచ్ఛామ్యభ్యసూయితుమ్ ।
శ్రూయతాం క్రియతాం చైవ తవ వక్ష్యామి యద్ధితమ్ ॥ 15.22 ॥
23. యౌవరాజ్యేన సుగ్రీవం తూర్ణం సాధ్యభిషేచయ ।
విగ్రహం మా కృథా వీర భ్రాత్రా రాజన్ బలీయసా ॥ 15.23 ॥

24. అహం హి తే క్షమం మన్యే తేన రామేణ సౌహృదమ్ ।
సుగ్రీవేణ చ సంప్రీతిం వైరముత్సృజ్య దూరతః ॥ 15.24 ॥
25. లాలనీయో హి తే భ్రాతా యవీయానేష వానరః ।
తత్ర వా సన్నిహస్థో వా సర్వథా బంధురేవ తే ॥ 15.25 ॥
26. న హి తేన సమం బంధుం భువి పశ్యామి కంచన ।
దానమానాదిసత్కారైః కురుష్వ ప్రత్యనంతరమ్ ॥ 15.26 ॥
27. వైరమేతత్సముత్సృజ్య తవ పార్శ్వే స తిష్ఠతు ।
సుగ్రీవో విపులగ్రీవః తవ బంధుస్సదా మతః ॥ 15.27 ॥
28. భ్రాతుస్సౌహృదమాలంబ నాన్య గతిరిహోస్తి తే ॥ 15.28 ॥
29. యది తే మత్ప్రియం కార్యం యది చావైషి మాం హితామ్ ।
యాచ్యమానః ప్రయత్నేన సాధువాక్యం కురుష్వ మే ॥ 15.29 ॥
30. ప్రసీద పథ్యం శృణు జల్పితం హి మే
న రోషమేవానువిధాతుమర్హసి ।
క్షమో హి తే కోసలరాజసూనునా
న విగ్రహశృక్రసమానతేజసా ॥ 15.30 ॥
31. తదా హి తారా హితమేవ వాక్యం
తం వాలినం పథ్యమిదం బభాషే ।
న రోచతే తద్వచనం హి తస్య
కాలాభిపన్నస్య వినాశకాలే ॥ 15.31 ॥ (2 సార్లు)
- సుగ్రీవాదియుతం శ్రీశం భస్మాంగావృతమీశ్వరం ।
మహేశ్వరసమం ధ్యాయేత్ కిష్కింధాకాండ ఉత్తమే ॥

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే కిష్కింధాకాండే పంచదశస్సర్గః

అథ శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే కిష్కింధాకాండే షోడశస్సర్గః

సుగ్రీవాదియుతం శ్రీశం భస్మాంగావృతమీశ్వరం ।
మహేశ్వరసమం ధ్యాయేత్ కిష్కింధాకాండ ఉత్తమే ॥

32. తామేవం బ్రువతీం తారాం తారాధిపనిభాననామ్ ।
వాలీ నిర్భర్తుయామాస వచనం చేదమబ్రవీత్ ॥ 16.1॥ (2 సార్లు)
33. గర్జతోఽస్య చ సంరంభం భ్రాతుశ్చతోర్విశేషతః ।
మర్షయిష్యామ్యహం కేన కారణేన వరాననే ॥ 16.2 ॥
34. అధర్షితానాం శూరాణాం సమరేష్వనివర్తినామ్ ।
ధర్షణామర్షణం భీరు మరణాదితిరిచ్యతే ॥ 16.3 ॥
35. సోఢుం న చ సమర్థోఽహం యుద్ధకామస్య సంయుగే ।
సుగ్రీవస్య చ సంరంభం హీనగ్రీవస్య గర్జతః ॥ 16.4 ॥
36. న చ కార్యో విషాదస్తే రాఘవం ప్రతి మత్కృతే ।
ధర్మజ్ఞశ్చ కృతజ్ఞశ్చ కథం పాపం కరిష్యతి ॥ 16.5 ॥
37. నివర్తస్వ సహ స్త్రీభిః కథం భూయోఽనుగచ్ఛసి ।
సౌహృదం దర్శితం తారే మయి భక్తిః కృతా త్వయా ॥ 16.6 ॥
38. ప్రతియోత్స్వామ్యహం గత్వా సుగ్రీవం జహి సంభ్రమమ్ ।
దర్పమాత్రం వినేష్యామి న చ ప్రాణైర్విమోక్ష్యతే ॥ 16.7 ॥
39. అహం హ్యజిస్థితస్యాస్య కరిష్యామి యథేష్పితమ్ ।
వృక్షైర్ముష్టిప్రహారైశ్చ పీడితః ప్రతియాస్యతి ॥ 16.8 ॥
40. న మే గర్వితమాయస్తం సహిష్యతి దురాత్మవాన్ ।
కృతం తారే సహాయత్వం సౌహృదం దర్శితం మయి ॥ 16.9 ॥
41. శాపితాఽసి మమ ప్రాణైః నివర్తస్వ జయేన చ ।
అహం జిత్వా నివర్తిష్యే తమహం భ్రాతరం రణే ॥ 16.10 ॥
42. తం తు తారా పరిష్వజ్య వాలినం ప్రియవాదినీ ।
చకార రుదతీ మందం దక్షిణా సా ప్రదక్షిణమ్ ॥ 16.11 ॥
43. తతస్స్వస్త్రియనం కృత్వా మంత్రవద్విజయైషిణీ ।
అంతఃపురం సహ స్త్రీభిః ప్రవిష్టా శోకమోహితా ॥ 16.12 ॥
44. ప్రవిష్టాయాం తు తారాయాం సహ స్త్రీభిస్స్వమాలయమ్ ।
నగరాన్నిర్యయౌ క్రుద్ధ మహాసర్ప ఇవ శ్వసన్ ॥ 16.13 ॥

45. స నిఃశ్వస్య మహాతేజాః వాలీ పరమరోషణః ।
సర్వతశ్చారయన్ దృష్టిం శత్రుదర్శనకాంక్షయా ॥ 16.14 ॥
46. స దదర్శ తతశ్రీమాన్ సుగ్రీవం హేమపింగళమ్ ।
సుసంవీతమవష్టభం దీప్యమానమివానలమ్ ॥ 16.15 ॥
47. స తం దృష్ట్వా మహావీర్యం సుగ్రీవం పర్యవస్థితమ్ ।
గాఢం పరిదధే వాసః వాలీ పరమరోషణః ॥ 16.16 ॥
48. స వాలీ గాఢసంవీతః ముష్టిముద్యమ్య వీర్యవాన్ ।
సుగ్రీవమేవాభిముఖః యయౌ యౌద్ధం కృతక్షణః ॥ 16.17 ॥
49. శ్లిష్టముష్టిం సముద్యమ్య సంరభతరమాగతః ।
సుగ్రీవోఽపి తముద్దిశ్య వాలినం హేమమాలినమ్ ॥ 16.18 ॥
50. తం వాలీ క్రోధతామ్రాక్షః సుగ్రీవం రణపండితమ్ ।
ఆపతంతం మహావేగమ్ ఇదం వచనమబ్రవీత్ ॥ 16.19 ॥
51. ఏష ముష్టిర్మయా బద్ధః గాఢస్సన్నిహితాంగులిః ।
మయా వేగవిముక్తస్తే ప్రాణానాదాయ యాస్యతి ॥ 16.20 ॥
52. ఏవముక్తస్తు సుగ్రీవః క్రుద్ధో వాలినమబ్రవీత్ ।
తవైవ చాహరన్ ప్రాణాన్ ముష్టిః పతతు మూర్ధని ॥ 16.21 ॥
53. తాడితస్తేన సంక్రుద్ధః సమభిక్రమ్య వేగితః ।
అభవచ్ఛోణితోద్గారీ సోత్పీడ ఇవ పర్వతః ॥ 16.22 ॥
54. సుగ్రీవేణ తు నిస్సంగం సాలముత్పాట్య తేజసా ।
గాత్రేష్వభిహతో వాలీ వజ్రేణేవ మహాగిరిః ॥ 16.23 ॥
55. స తు వాలీ ప్రచలితః సాలతాడనవిహ్వలః ।
గురుభార సమాక్రాంతః నౌసార్థ ఇవ సాగరే ॥ 16.24 ॥
56. తౌ భీమబలవిక్రాంతౌ సుపర్ణసమవేగినౌ ।
ప్రవృద్ధౌ ఘోరవపుషౌ చంద్రసూర్యావివాంబరే ।
పరస్పరమమిత్రఘ్నౌ ఛిద్రాన్వేషణతత్పరౌ ॥ 16.25 ॥

57. తతోఽవర్ణత వాలీ తు బలవీర్యసమన్వితః ।
సూర్యపుత్రో మహావీర్యః సుగ్రీవః పరిహీయతే ॥ 16.26 ॥
58. వాలినా భగ్గుదర్పస్తు సుగ్రీవో మందవిక్రమః ।
వాలినం ప్రతి సామర్షః దర్పయామాస లాఘవమ్ ॥ 16.27 ॥
59. వృక్షైస్సశాఖైస్సశిఖైః వజ్రకోటినిభైర్మఖైః ।
ముష్టిభిర్జానుభిః పద్భిః బాహుభిశ్చ పునః పునః ।
తయోర్భుద్ధమభూద్ధోరం వృత్రవాసవయోరివ ॥ 16.28 ॥
60. తౌ శోణితాక్తౌ యుధ్యేతాం వానరౌ వనచారిణౌ ।
మేఘావివ మహాశబ్దైః తర్జ్జయానౌ పరస్పరమ్ ॥ 16.29 ॥
61. హీయమాన మథోఽపశ్యత్ సుగ్రీవం వానరేశ్వరమ్ ।
వీక్షమాణం దిశశ్చైవ రాఘవస్స ముహుర్ముహూః ॥ 16.30 ॥
62. తతో రామో మహాతేజాః ఆర్తం దృష్ట్వా హరీశ్వరమ్ ।
శరం చ వీక్షతే వీరః వాలినో వధకారణాత్ ॥ 16.31 ॥
63. తతో ధనుషి సంధాయ శరమాశీవిషోపమమ్ ।
పూరయామాస తచ్ఛాపం కాలచక్రమివాంతకః ॥ 16.32 ॥
64. తస్య జ్యోతలఘోషేణ త్రస్తాః పత్రరథేశ్వరాః ।
ప్రదుద్రువుర్మృగాశ్చైవ యుగాంత ఇవ మోహితాః ॥ 16.33 ॥
65. ముక్తస్తు వజ్రనిర్ఘోషః ప్రదీప్తాశనిసన్నిభః ।
రాఘవేణ మహాబాణః వాలివక్షసి పాతితః ॥ 16.34 ॥
66. తతస్తేన మహాతేజాః వీర్యోత్సక్తః కపీశ్వరః ।
వేగేనాభిహతో వాలీ నిపపాత మహీతలే ॥ 16.35 ॥
67. ఇంద్రధ్వజ ఇవోద్ధూతః పౌర్ణమాస్యాం మహీతలే ।
అశ్వయుక్సమయే మాసి గతశ్రీకో విచేతనః ॥ 16.36 ॥
68. నరోత్తమః కాలయుగాంతకోపమం
శరోత్తమం కాంచనరూప్యభూషితమ్ ।

ససర్జ దీప్తం తమమిత్రమర్దనం

సధూమమగ్నిం ముఖతో యథా హరః || 16.37 ||

69. అథోక్షితశ్శోణితతోయవిస్రవైః

సుపుష్పితాశోక ఇవానలోద్ధతః ।

విచేతనో వాసవసూనురాహవే

విభ్రంశితేంద్రధ్వజవత్క్షితిం గతః || 16.38 || (2 సార్లు)

సుగ్రీవాదియుతం శ్రీశం భస్మాంగావృతమీశ్వరం ।

మహేశ్వరసమం ధ్యాయేత్ కిష్కింధాకాండ ఉత్తమే ॥

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే కిష్కింధాకాండే షోడశస్సర్గః

అథ శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే కిష్కింధాకాండే నవ్తదశస్సర్గః

సుగ్రీవాదియుతం శ్రీశం భస్మాంగావృతమీశ్వరం ।

మహేశ్వరసమం ధ్యాయేత్ కిష్కింధాకాండ ఉత్తమే ॥

70. తతశ్శరేణాభిహతః రామేణ రణకర్కశః ।

పపాత సహసా వాలీ నికృత్త ఇవ పాదపః || 17.1 || (2 సార్లు)

71. స భూమౌ న్యస్తసర్వాంగః తప్తకాంచనభూషణః ।

అపతద్దేవరాజస్య ముక్తరశ్మిరివ ధ్వజః || 17.2 ||

72. తస్మిన్నిపతితే భూమౌ వానరాణాం గణేశ్వరే ।

నష్టచంద్రమివ వ్యోమ న వ్యరాజత భూతలమ్ || 17.3 ||

73. భూమౌ నిపతితస్యాపి తస్య దేహం మహాత్మనః ।

న శ్రీర్జహాతి న ప్రాణాః న తేజో న పరాక్రమః || 17.4 ||

74. శక్రదత్తా వరా మాలా కాంచనీ వజ్రభూషితా ।

దధార హరిముఖ్యస్య ప్రాణాంస్తేజశ్శ్చియం చ సా || 17.5 ||

75. స తయా మాలయా వీరః హైమయా హరియూథపః ।

సంధ్యానుగతపర్యంతః పయోధర ఇవాభవత్ || 17.6 ||

76. తస్య మాలా చ దేహశ్చ మర్మఘాతీ చ యశ్శరః ।
త్రిధేవ రచితా లక్ష్మీః పతితస్యాపి శోభతే ॥ 17.7 ॥
77. తదస్త్రం తస్య వీరస్య స్వర్గమార్గప్రభావనమ్ ।
రామబాణాసనక్షిప్తమ్ ఆవహత్పరమాం గతిమ్ ॥ 17.8 ॥
78. తం తదా పతితం సంఖ్యే గతార్చిషమివానలమ్ ।
బహుమాన్య చ తం వీరం వీక్షమాణం శనైరివ ॥ 17.9 ॥
79. యయాతిమివ పుణ్యాంతే దేవలోకాత్పరిచ్యుతమ్ ।
ఆదిత్యమివ కాలేన యుగాంతే భువి పాతితమ్ ॥ 17.10 ॥
80. మహేంద్రమివ దుర్ధర్షం మహేంద్రమివ దుస్సహమ్ ।
మహేంద్రపుత్రం పతితం వాలినం హేమమాలినమ్ ॥ 17.11 ॥
81. సింహోరస్కం మహాబాహుం దీప్తాస్యం హరిలోచనమ్ ।
లక్ష్మణానుగతో రామః దదర్శోపససర్ప చ ॥ 17.12 ॥
82. తం దృష్ట్వా రాఘవం వాలీ లక్ష్మణం చ మహాబలమ్ ।
అబ్రవీత్ ప్రశ్రితం వాక్యం పరుషం ధర్మసంహితమ్ ॥ 17.13 ॥
83. త్వం నరాధిపతేః పుత్రః ప్రథితః ప్రియదర్శనః ।
కులీనస్సత్త్వసంపన్నః తేజస్వీ చరితవ్రతః ॥ 17.14 ॥
84. పరాఙ్ముఖవధం కృత్వా కో ను ప్రాప్తస్త్వయా గుణః ।
యదహం యుద్ధసంరబ్ధః శరేణోరసి తాడితః ॥ 17.15 ॥
85. రామః కరుణవేదీ చ ప్రజానాం చ హితే రతః ।
సానుక్రోశో జితోత్సాహః సమయజ్ఞో దృఢవ్రతః ।
ఇతి తే సర్వభూతాని కథయంతి యశో భువి ॥ 17.16 ॥
86. దమశ్శమః క్షమా ధర్మః ధృతిస్సత్యం పరాక్రమః ।
పార్థివానాం గుణా రాజన్ దండశ్చాప్యపరాధిషు ॥ 17.17 ॥
87. తాన్ గుణాన్ సంప్రధార్యాహమ్ అగ్ర్యం చాభిజనం తవ ।
తారయా ప్రతిషిద్ధోఽపి సుగ్రీవేణ సమాగతః ॥ 17.18 ॥

88. న మామన్యేన సంరబ్ధం ప్రమత్తం యోద్ధుమర్హతి ।
ఇతి మే బుద్ధిరుత్పన్నా బభూవాదర్భనే తవ ॥ 17.19 ॥
89. న త్వాం వినిహతాత్మానం ధర్మధ్వజమధార్మికమ్ ।
జానే పాపసమాచారం తృణైః కూపమివావృతమ్ ॥ 17.20 ॥
90. సతాం వేషధరం పాపం ప్రచ్ఛన్నమివ పావకమ్ ।
నాహం త్వామభిజానామి ధర్మచ్ఛద్యాభిసంవృతమ్ ॥ 17.21 ॥
91. విషయే వా పురే వా తే యదా నాపకరోమ్యహమ్ ।
న చ త్వామవజానే చ కస్మాత్త్వం హంస్యకిల్బిషమ్ ॥ 17.22 ॥
92. ఫలమూలాశనం నిత్యం వానరం వనగోచరమ్ ।
మామిహాప్రతియుద్ధ్యంతమ్ అన్యేన చ సమాగతమ్ ॥ 17.23 ॥
93. లింగమప్యస్తి తే రాజన్ దృశ్యతే_ధర్మసంహితమ్ ॥ 17.24 ॥
94. కః క్షత్రియకులే జాతః శ్రుతవాన్మష్టసంశయః ।
ధర్మలింగప్రతిచ్ఛన్నః క్రూరం కర్మ సమాచరేత్ ॥ 17.25 ॥
95. రామ రాజకులే జాతః ధర్మవానితి విశ్రుతః ।
అభవ్యో భవ్యరూపేణ కిమర్థం పరిధావసి ॥ 17.26 ॥
96. సామ దానం క్షమా ధర్మః సత్యం ధృతిపరాక్రమౌ ।
పార్థివానాం గుణా రాజన్ దండశ్చాప్యపరాధిషు ॥ 17.27 ॥
97. వయం వనచరా రామ మృగా మూలఫలాశనాః ।
ఏషా ప్రకృతిరస్మాకం పురుషస్త్వం నరేశ్వరః ॥ 17.28 ॥
98. భూమిర్హిరణ్యం రూప్యం చ విగ్రహే కారణాని చ ।
అత్ర కస్తే వనే లోభః మదీయేషు ఫలేషు వా ॥ 17.29 ॥
99. నయశ్చ వినయశ్చోభౌ నిగ్రహానుగ్రహావపి ।
రాజవృత్తిరసంకీర్ణా న సృషాః కామవృత్తయః ॥ 17.30 ॥
100. త్వం తు కామప్రధానశ్చ కోపనశ్చానవస్థితః ।
రాజవృత్తైశ్చ సంకీర్ణః శరాసనపరాయణః ॥ 17.31 ॥

101. న తేఽస్త్వపచితిర్ధర్మే నార్థే బుద్ధిరవస్థితా ।
ఇంద్రియైః కామవృత్తస్సన్ కృష్యసే మనుజేశ్వర! ॥ 17.32 ॥
102. హత్వా బాణేన కాకుత్స్థ మామిహానపరాధినమ్ ।
కిం వక్ష్యసి సతాం మధ్యే కర్మ కృత్వా జుగుప్సితమ్ ॥ 17.33 ॥
103. రాజహా బ్రహ్మహా గోఘ్న చోరః ప్రాణివధే రతః ।
నాస్తికః పరివేత్తా చ సర్వే నిరయగామినః ॥ 17.34 ॥
104. సూచకశ్చ కదర్యశ్చ మిత్రఘ్నో గురుతల్పగః ।
లోకం పాపాత్మనామేతే గచ్ఛంతే నాత్ర సంశయః ॥ 17.35 ॥
105. అధార్యం చర్మ మే సద్భిః రోమాణ్యస్థి చ వర్జితమ్ ।
అభక్ష్యాణి చ మాంసాని త్వద్విదైర్ధర్మచారిభిః ॥ 17.36 ॥
106. పంచ పంచనఖా భక్ష్యాః బ్రహ్మక్షత్రేణ రాఘవ ।
శల్యకఃశ్వావిధో గోధా శశః కూర్మశ్చ పంచమః ॥ 17.37 ॥
107. చర్మ చాస్థి చ మే రాజన్ న స్పృశంతి మనీషిణః ।
అభక్ష్యాణి చ మాంసాని సోఽహం పంచనభో హతః ॥ 17.38 ॥
108. తారయా వాక్యముక్తోఽహం సత్యం సర్వజ్ఞయా హితమ్ ।
తదతిక్రమ్య మోహేన కాలస్య వశమాగతః ॥ 17.39 ॥
109. త్వయా నాథేన కాకుత్స్థ న సనాథా వసుంధరా ।
ప్రమదా శీలసంపన్నా ధూర్తేన పతినా యథా ॥ 17.40 ॥
110. శరో నైకృతికః క్షుద్రః మిథ్యాప్రశ్రితమానసః ।
కథం దశరథేన త్వం జాతః పాపో మహాత్మనా ॥ 17.41 ॥
111. భిన్నచారిత్రకక్ష్యేణ సతాం ధర్మాతివర్తినా ।
త్యక్తధర్మాంకుశేనాహం నిహతో రామహస్తినా ॥ 17.42 ॥
112. అశుభం చాప్యయుక్తం చ సతాం చైవ విగర్హితమ్ ।
వక్ష్యసే చేదృశం కృత్వా సద్భిస్సహ సమాగతః ॥ 17.43 ॥
113. ఉదాసీనేషు యోఽస్మాసు విక్రమస్తే ప్రకాశితః ।
అపకారిషు తం రాజన్ న హి పశ్యామి విక్రమమ్ ॥ 17.44 ॥

114. దృశ్యమానస్తు యుధ్యేథాః మయా యది నృపాత్మజ ! ।
అద్య వైవస్వతం దేవం పశ్యేస్త్వం నిహతో మయా ॥ 17.45 ॥
115. త్వయాఽ దృశ్యేన తు రణే నిహతోఽ హం దురాసదః ।
ప్రసుప్తః పన్నగేనేవ నరః పానవశం గతః ॥ 17.46 ॥
116. మామేవ యది పూర్వం త్వమ్ ఏతదర్థమచోదయః ।
మైథిలీమహమేకాహ్నీ తవ చానీతవాన్ భవేత్ ।
రాక్షసం చ దురాత్మానం తవ భార్యాపహారిణమ్ ॥ 17.47 ॥
117. సుగ్రీవప్రియకామేన యత్కృతేఽస్మి హతస్త్వయా ।
కంఠే బద్ధ్వా ప్రదద్యాం తే నిహతం రావణం రణే ॥ 17.48 ॥
118. న్యస్తాం సాగరతోయే వా పాతాళే వాఽపి మైథిలీమ్ ।
ఆనయేయం తవాదేశాత్ శ్వేతామశ్వతరీమివ ॥ 17.49 ॥
119. యుక్తం యత్రాప్నుయాద్రాజ్యం సుగ్రీవస్స్వర్గతే మయి ।
అయుక్తం యదధర్మేణ త్వయాఽహం నిహతో రణే ॥ 17.50 ॥
120. కామమేవంవిధో లోకః కాలేన వినియుజ్యతే ।
క్షమం చేద్భవతా ప్రాప్తమ్ ఉత్తరం సాధు చింత్యతామ్ ॥ 17.51 ॥
121. ఇత్యేవముక్త్వా పరిశుష్కవక్త్రః
శరాభిఘాతాద్వ్యధితో మహాత్మా ।
సమీక్ష్య రామం రవిసన్నికాశం
తూష్ణీం బభూవామరరాజసూనుః ॥ 17.52 ॥ (2 సార్లు)
సుగ్రీవాదియుతం శ్రీశం భస్మాంగావృతమీశ్వరం ।
మహేశ్వరసమం ధ్యాయేత్ కిష్కింధాకాండ ఉత్తమే ॥

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే కిష్కింధాకాండే నవదశస్సర్గః

అథ శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే కిష్కింధాకాండే అష్టదశస్సర్గః

సుగ్రీవాదియుతం శ్రీశం భస్మాంగావృతమీశ్వరం ।
మహేశ్వరసమం ధ్యాయేత్ కిష్కింధాకాండ ఉత్తమే ॥

122. ఇత్యుక్తః ప్రశ్రితం వాక్యం ధర్మార్థసహితం హితమ్ ।
పరుషం వాలినా రామః నిహతేన విచేతసా ॥ 18.1 ॥ (2 సార్లు)
123. తం నిప్రుభమివాదిత్యం ముక్తతోయమివామ్బుదమ్ ।
ఉక్తవాక్యం హరిశ్రేష్ఠమ్ ఉపశాంతమివానలమ్ ॥ 18.2 ॥
124. ధర్మార్థగుణసంపన్నం హరీశ్వరమనుత్తమమ్ ।
అధిక్షిప్తస్తదా రామః పశ్చాద్వాళినమబ్రవీత్ ॥ 18.3 ॥
125. ధర్మమర్థం చ కామం చ సమయం చాపి లౌకికమ్ ।
అవిజ్ఞాయ కథం బాల్యాత్ మామిహోద్య విగర్హసే ॥ 18.4 ॥
126. అపృష్ట్యా బుద్ధిసంపన్నాన్ వృద్ధానాచార్యసమ్మతాన్ ।
సౌమ్య వానరచాపల్యాత్ కిం మాం వక్తుమిహేచ్ఛసి ॥ 18.5 ॥
127. ఇక్ష్యాకూణామియం భూమిః సశైలవనకాననా ।
మృగపక్షిమనుష్యాణాం నిగ్రహప్రగ్రహోవపి ॥ 18.6 ॥
128. తాం పాలయతి ధర్మాత్మా భరతస్సత్యవాగృజుః ।
ధర్మకామార్థతత్త్వజ్ఞః నిగ్రహోనుగ్రహే రతః ॥ 18.7 ॥
129. నయశ్చ వినయశ్చోభౌ యస్మిన్ సత్యం చ సుస్థితమ్ ।
విక్రమశ్చ యథా దృష్టః స రాజా దేశకాలవిత్ ॥ 18.8 ॥
130. తస్య ధర్మకృతాదేశాః వయమన్యే చ పార్థివాః ।
చరామో వసుధాం కృత్వాం ధర్మసంతానమిచ్ఛవః ॥ 18.9 ॥
131. తస్మిన్పుపతిశార్దూలే భరతే ధర్మవత్సలే ।
పాలయత్యఖిలాం భూమిం కశ్చరేద్ధర్మనిగ్రహమ్ ॥ 18.10 ॥
132. తే వయం ధర్మవిభ్రష్టం స్వధర్మే పరమే స్థితాః ।
భరతాజ్ఞాం పురస్కృత్య నిగృహ్ణీమో యథావిధి ॥ 18.11 ॥
133. త్వం తు సంక్లిష్టధర్మా చ కర్మణా చ విగర్హితః ।
కామతంత్రప్రధానశ్చ న స్థితో రాజవర్తమని ॥ 18.12 ॥
134. జ్యేష్ఠో భ్రాతా పితా చైవ యశ్చ విద్యాం ప్రయచ్ఛతి ।
త్రయస్తే పితరో జ్ఞేయాః ధర్మే పథి హి వర్తినః ॥ 18.13 ॥

135. యవీయానాత్మనః పుత్రః శిష్యశ్చాపి గుణోదితః ।
పుత్రవత్తే త్రయశ్చిన్త్యాః ధర్మశ్చేదత్ర కారణమ్ ॥ 18.14 ॥
136. సూక్ష్మః పరమదుర్జ్ఞేయః సతాం ధర్మః ప్లవంగమ ।
హృదిస్థస్సర్వభూతానామ్ ఆత్మా వేద శుభాశుభమ్ ॥ 18.15 ॥
137. చపలశ్చపలైస్సార్ధం వానరైరకృతాత్మభిః ।
జాత్యంధ ఇవ జాత్యంధైః మంత్రయన్ ద్రక్ష్యసే ను కిమ్ ॥18.16 ॥
138. అహం తు వ్యక్తతామస్య వచనస్య బ్రవీమి తే ।
న హి మాం కేవలం రోషాత్ త్వం విగర్హితుమర్హసి ॥ 18.17 ॥
139. తదేతత్కారణం పశ్య యదర్థం త్వం మయా హతః ।
భ్రాతుర్వర్హసి భార్యాయాం త్యక్త్వా ధర్మం సనాతనమ్ ॥ 18.18 ॥
140. అస్య త్వం ధరమాణస్య సుగ్రీవస్య మహాత్మనః ।
రుమాయాం వర్తసే కామాత్ స్నుషాయాం పాపకర్మకృత్ ॥ 18.19 ॥
141. తద్వృతీతస్య తే ధర్మాత్ కామవృత్తస్య వానర ।
భ్రాతృభార్యావమర్శేఽస్మిన్ దండోఽయం ప్రతిపాదితః ॥ 18.20 ॥
142. న హి ధర్మవిరుద్ధస్య లోకవృత్తాదపేయుషః ।
దండాదన్యత్ర పశ్యామి నిగ్రహం హరియూథప ॥ 18.21 ॥
143. న హి తే మర్షయే పాపం క్షత్రియోఽహం కులోద్భవః ॥ 18.22 ॥
144. ఔరసీం భగినీం వాఽపి భార్యాం వాఽప్యనుజస్య యః ।
ప్రచరేత నరః కామాత్ తస్య దండో వధస్స్పృతః ॥ 18.23 ॥
145. భరతస్తు మహీపాలః వయం త్వాదేశవర్తినః ।
త్వం తు ధర్మాదతిక్రాంతః కథం శక్య ఉపేక్షితుమ్ ॥ 18.24 ॥
146. గురుర్ధర్మవృత్తిక్రాంతం ప్రాజ్ఞో ధర్మేణ పాలయన్ ।
భరతః కామవృత్తానాం నిగ్రహే పర్యవస్థితః ॥ 18.25 ॥
147. వయం తు భరతాదేశం విధిం కృత్వా హరీశ్వర ।
త్వద్విధాన్ భిన్నమర్యాదాన్ నియంతుం పర్యవస్థితాః ॥ 18.26 ॥

148. సుగ్రీవేణ చ మే సఖ్యం లక్ష్మణేన యథా తథా ।
దారరాజ్యనిమిత్తం చ నిఃశ్రేయసి రతస్స మే ॥ 18.27 ॥
149. ప్రతిజ్ఞా చ మయా దత్తా తదా వానరసన్నిధౌ ।
ప్రతిజ్ఞా చ కథం శక్యా మద్విధేనానవేక్షితుమ్ ॥ 18.28 ॥
150. తదేభిః కారణైస్సర్వైః మహద్భిర్ధర్మసంహితైః ।
శాసనం తవ యద్యుక్తం తద్భవాననుమన్యతామ్ ॥ 18.29 ॥
151. సర్వథా ధర్మ ఇత్యేవ ద్రష్టవ్యస్తవ నిగ్రహః ॥ 18.30 ॥
152. వయస్యస్యాపి కర్తవ్యం ధర్మమేవానుపశ్యతః ।
శక్యం త్వయాఽపి తత్కార్యం ధర్మమేవానుపశ్యతా ॥ 18.31 ॥
153. శ్రూయతే మనునా గీతౌ శ్లోకౌ చారిత్రవత్సలౌ ।
గృహీతౌ ధర్మకుశలైః తత్తథా చరితం హరే ॥ 18.32 ॥
154. రాజభిర్భ్రతదండాస్తు కృత్వా పాపాని మానవాః ।
నిర్మలాస్వర్గమాయాంతి సంతస్సుకృతినో యథా ॥ 18.33 ॥
155. శాసనాద్వా విమోక్షాద్వా స్తేనస్నేయాద్విముచ్యతే ।
రాజా త్వశాసనాత్ పాపం తదవాప్నోతి కిల్బిషమ్ ॥ 18.34 ॥
156. ఆర్యేణ మమ మాంధాత్రా వ్యసనం ఘోరమీప్సితమ్ ।
శ్రమణేన కృతే పాపే యథా పాపం కృతం త్వయా ॥ 18.35 ॥
157. అన్వైరపి కృతం పాపం ప్రమత్తైర్వసుధాధిపైః ।
ప్రాయశ్చిత్తం చ కుర్వంతి తేన తచ్ఛామ్యతే రజః ॥ 18.36 ॥
158. తదలం పరితాపేన ధర్మతః పరికల్పితః ।
వధో వానరశార్దూల న వయం స్వవశే స్థితాః ॥ 18.37 ॥
159. శృణు చాప్యపరం భూయః కారణం హరిపుంగవ ।
యచ్ఛ్రుత్వా హేతుమద్వీర న మన్యుం కర్తుమర్హసి ॥ 18.38 ॥
160. న మే తత్ర మనస్తాపః న మన్యుర్హరియూథప ।
వాగురాభిశ్చ పాశైశ్చ కూటైశ్చ వివిధైర్నరాః ॥ 18.39 ॥

161. ప్రతిచ్ఛన్నాశ్చ దృశ్యాశ్చ గృహ్ణాన్తి సుబహూన్ మృగాన్ ।
ప్రధావితాన్వా విత్రస్తాన్ విప్రభాంశ్చాపి నిష్ఠితాన్ ॥ 18.40 ॥
162. ప్రమత్తానప్రమత్తాన్ వా నరా మాంసార్థినో భృశమ్ ।
విధ్యంతి విముఖాంశ్చాపి న చ దోషోఽత్ర విద్యతే ॥ 18.41 ॥
163. యాంతి రాజర్షయశ్చాత్ర మృగయాం ధర్మకోవిదాః ।
తస్మాత్త్వం నిహతో యుద్ధే మయా బాణేన వానర ।
అయుధ్యన్ ప్రతియుధ్యన్ వా యస్మాచ్ఛాఖామృగో హ్యసి ॥ 18.42 ॥
164. దుర్లభస్య చ ధర్మస్య జీవితస్య శుభస్య చ ।
రాజానో వానరశ్రేష్ఠ ప్రదాతారో న సంశయః ॥ 18.43 ॥
165. తాన్న హింస్యాన్న చాక్రోశేత్ నాక్షిపేన్నాప్రియం వదేత్ ।
దేవా మనుష్యరూపేణ చరంత్యేతే మహీతలే ॥ 18.44 ॥
166. త్వం తు ధర్మమవిజ్ఞాయ కేవలం రోషమాస్థితః ।
ప్రదూషయసి మాం ధర్మే పితృపైతామహే స్థితమ్ ॥ 18.45 ॥
167. ఏవముక్తస్తు రామేణ వాలీ ప్రవ్యధితో భృశమ్ ।
న దోషం రాఘవే దధ్యౌ ధర్మేఽధిగతనిశ్చయః ।
ప్రత్యువాచ తతో రామం ప్రాంజలిర్వానరేశ్వరః ॥ 18.46 ॥
168. యత్త్వమాత్థ నరశ్రేష్ఠ తదేవం నాత్ర సంశయః ।
ప్రతివక్తుం ప్రకృష్టే హి నాప్రకృష్టస్తు శక్నుయాత్ ॥ 18.47 ॥
169. తదయుక్తం మయా పూర్వం ప్రమాదాదుక్తమప్రియమ్ ।
తత్రాపి ఖలు మే దోషం కర్తుం నార్హసి రాఘవ ॥ 18.48 ॥
170. త్వం హి దృష్టార్థతత్త్వజ్ఞః ప్రజానాం చ హితే రతః ।
కార్యకారణసిద్ధౌ తే ప్రసన్నా బుద్ధిరవ్యయా ॥ 18.49 ॥
171. మామప్యగతధర్మాణం వ్యతిక్రాంతపురస్కృతమ్ ।
ధర్మసంహితయా వాచా ధర్మజ్ఞ పరిపాలయ ॥ 18.50 ॥
172. బాష్పసంరుద్ధకణ్ఠస్తు వాలీ సార్తస్వరం శనైః ।
ఉవాచ రామం సంప్రేక్ష్య పంకలగ్న ఇవ ద్విపః ॥ 18.51 ॥

173. న త్వాత్మానమహం శోచే న తారాం న చ బాంధవాన్ ।
యథా పుత్రం గుణశ్రేష్ఠమ్ అంగదం కనకాంగదమ్ ॥ 18.52 ॥
174. స మమాదర్శనాద్దీనః బాల్యాత్ప్రభృతి లాలితః ।
తటాక ఇవ పీతాంబుః ఉపశోషం గమిష్యతి ॥ 18.53 ॥
175. బాలశ్చాకృతబుద్ధిశ్చ ఏకపుత్రశ్చ మే ప్రియః ।
తారేయో రామ భవితా రక్షణీయో మహాబలః ॥ 18.54 ॥
176. సుగ్రీవే చాంగదే చైవ విధత్స్వ మతిముత్తమామ్ ।
త్వం హి శాస్తా చ గోప్తా చ కార్యాకార్యవిధౌ స్థితః ॥ 18.55 ॥
177. యా తే నరపతే వృత్తిః భరతే లక్ష్మణే చ యా ।
సుగ్రీవే చాంగదే రాజన్ తాం త్వమాధాతుమర్హసి ॥ 18.56 ॥
178. మద్దోషకృతదోషాం తాం యథా తారాం తపస్వినీమ్ ।
సుగ్రీవో నావమన్యేత తథాఽవస్థాతుమర్హసి ॥ 18.57 ॥
179. త్వయా హ్యనుగృహీతేన రాజ్యం శక్యముపాసితుమ్ ।
త్వద్వశే వర్తమానేన తవ చిత్తానువర్తినా ॥ 18.58 ॥
180. శక్యం దివం చార్జయితుం వసుధాం చాపి శాసితుమ్ ॥ 18.59 ॥
181. త్వత్తోఽహం వధమాకాంక్షన్ వార్యమాణోఽపి తారయా ।
సుగ్రీవేణ సహ భ్రాత్రా ద్వంద్వయుద్ధముపాగతః ॥ 18.60 ॥
182. ఇత్యుక్త్వా సన్నతో రామం విరరామ హరీశ్వరః ॥ 18.61 ॥
183. స తమాశ్వాసయద్రామః వాలినం వ్యక్తదర్శనమ్ ।
సామసంపన్నయా వాచా ధర్మతత్త్వార్థయుక్తయా ॥ 18.62 ॥
184. న సంతాపస్త్వయా కార్యః ఏతదర్థం ప్లవంగమ ॥ 18.63 ॥
185. న వయం భవతా చింత్యా నాప్యాత్మా హరిసత్తమ ।
వయం భవద్విశేషేణ ధర్మతః కృతనిశ్చయాః ॥ 18.64 ॥
186. దండ్యే యః పాతయేద్దండం దండ్యో యశ్చాపి దండ్యతే ।
కార్యకారణసిద్ధార్థౌ ఉభౌ తౌ నావసీదతః ॥ 18.65 ॥

187. తద్భవాన్ దండసంయోగాత్ అస్మాద్విగతకల్మషః ।
గతస్త్విం ప్రకృతిం ధర్మాం ధర్మదృష్టేన వర్తమా ॥ 18.66 ॥

188. త్యజ శోకం చ మోహం చ భయం చ హృదయే స్థితమ్ ।
త్యయా విధానం హర్యగ్ర్య న శక్యమతివర్తితుమ్ ॥ 18.67 ॥

189. యథా త్వయ్యంగదో నిత్యం వర్తతే వానరేశ్వర ।
తథా వర్తేత సుగ్రీవే మయి చాపి న సంశయః ॥ 18.68 ॥

190. స తస్య వాక్యం మధురం మహాత్మనః
సమాహితం ధర్మపథానువర్తినః ।
నిశమ్య రామస్య రణావమర్దినః
వచస్సుయుక్తం నిజగాద వానరః ॥ 18.69 ॥

191. శరాభితప్తేన విచేతసా మయా
ప్రదూషితస్త్వం యదజానతా ప్రభో ।
ఇదం మహేంద్రోపమ భీమవిక్రమ
ప్రసాదితస్త్వం క్షమ మే నరేశ్వర ॥ 18.70 ॥ (2 సార్లు)
సుగ్రీవాదియుతం శ్రీశం భస్మాంగావృతమీశ్వరం ।
మహేశ్వరసమం ధ్యాయేత్ కిష్కింధాకాండ ఉత్తమే ॥

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే కిష్కింధాకాండే అష్టాదశస్సర్గః

అథ శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే కిష్కింధాకాండే ఏకోనవింశస్సర్గః

సుగ్రీవాదియుతం శ్రీశం భస్మాంగావృతమీశ్వరం ।
మహేశ్వరసమం ధ్యాయేత్ కిష్కింధాకాండ ఉత్తమే ॥

192. స వానరమహారాజః శయానశ్చరవిక్షతః ।
ప్రత్యుక్తో హేతుమద్వాక్యైః నోత్తరం ప్రత్యపద్యత ॥19.1॥ (2 సార్లు)

193. అశృభిః ప్రవిభిన్నాంగః పాదపైరాహతో భృశమ్ ।
రామబాణేన చ క్రాంతః జీవితాంతే ముమోహ సః ॥ 19.2 ॥

194. తం భార్యా బాణమోక్షేణ రామదత్తేన సంయుగే ।
హతం ప్లవగశార్దులం తారా శుశ్రావ వాలినమ్ ॥ 19.3 ॥
195. సా సపుత్రాఽప్రియం శ్రుత్వా వధం భర్తుస్సుదారుణమ్ ।
నిష్పపాత భృశం త్రస్తా వివిధాద్ధిరిగహ్వరాత్ ॥ 19.4 ॥
196. యే త్వంగదపరీవారాః వానరా భీమవిక్రమాః ।
తే సకార్ముకమాలోక్య రామం త్రస్తాః ప్రదుద్రువుః ॥ 19.5 ॥
197. సా దదర్శ తతస్త్రస్తాన్ హరీనాపతతో భృశమ్ ।
యూథాదివ పరిభ్రష్టాన్ మృగాన్నిహతయూథపాన్ ॥ 19.6 ॥
198. తానువాచ సమాసాద్య దుఃఖితాన్ దుఃఖితా సతీ ।
రామవిత్రాసితాన్సర్వాన్ అనుబద్ధానివేషుభిః ॥ 19.7 ॥
199. వానరా రాజసింహస్య యస్య యూయం పురస్సరాః ।
తం విహాయ సుసంత్రస్తాః కస్మాద్ద్రవథ దుర్గతాః ॥ 19.8 ॥
200. రాజ్యహేతోస్స చేద్భ్రాతా భ్రాత్రా రౌద్రేణ పాతితః ।
రామేణ ప్రహితై రౌద్రైః మార్గణైర్దురపాతిభిః ॥ 19.9 ॥
201. కపిపత్న్యా వచశ్శుత్వా కపయః కామరూపిణః ।
ప్రాప్తకాలమవిక్లిష్టమ్ ఊచుర్వచనమంగనామ్ ॥ 19.10 ॥
202. జీవపుత్రే నివర్తస్వ పుత్రం రక్షస్వ చాంగదమ్ ।
అంతకో రామరూపేణ హత్వా నయతి వాలినమ్ ॥ 19.11 ॥
203. క్షిప్తాన్ వృక్షాన్ సమావిధ్య విపులాశ్చ శిలాస్తథా ।
వాలీ వజ్రసమైర్బాణైః రామేణ వినిపాతితః ॥ 19.12 ॥
204. అభిద్రుతమిదం సర్వం విద్రుతం ప్రసృతం బలమ్ ।
అస్మిన్ ప్లవగశార్దులే హతే శక్రసమప్రభే ॥ 19.13 ॥
205. రక్ష్యతాం నగరద్వారమ్ అంగదశ్చాభిషిచ్యతామ్ ।
పదస్థం వాలినః పుత్రం భజిష్యంతి ప్లవంగమాః ॥ 19.14 ॥
206. అథవాఽరుచితం స్థానమిహ తే రుచిరాననే ।
ఆవిశంతి హి దుర్గాణి క్షిప్రమన్యాని వానరాః ॥ 19.15 ॥

207. అభార్యాశ్చ సభార్యాశ్చ సంత్యత్ర వనచారిణః ।
లుభ్యేభ్యో విప్రయుక్తేభ్యః తేభ్యో నస్తుములం భయమ్ ॥ 19.16
208. అల్పాంతరగతానాం తు శ్రుత్వా వచనమంగనా ।
ఆత్మనః ప్రతిరూపం సా బభాషే చారుహాసినీ ॥ 19.17 ॥
209. పుత్రేణ మమ కిం కార్యం కిం రాజ్యేన కిమాత్మనా ।
కపిసింహే మహాభాగే తస్మిన్ భర్తరి నశ్యతి ॥ 19.18 ॥
210. పాదమూలం గమిష్యామి తస్యైవాహం మహాత్మనః ।
యోఽసౌ రామప్రయుక్తేన శరేణ వినిపాతితః ॥ 19.19 ॥
211. ఏవముక్త్వా ప్రదుద్రావ రుదంతీ శోకకర్మితా ।
శిరశ్చోరశ్చ బాహుభ్యాం దుఃఖేన సమభిఘ్నతీ ॥ 19.20 ॥
212. ఆవ్రజంతీ దదర్శాథ పతిం నిపతితం భువి ।
హంతారం దానవేంద్రాణాం సమరేష్వనివర్తినామ్ ॥ 19.21 ॥
213. క్షేప్తారం పర్వతేంద్రాణాం వజ్రాణామివ వాసవమ్ ।
మహావాతసమావిష్టం మహామేఘౌఘనిఃస్వనమ్ ॥ 19.22 ॥
214. శక్రతుల్యపరాక్రాంతం వృష్ట్వేవోపరతం ఘనమ్ ।
నర్దంతం నర్దతాం భీమం శూరం శూరేణ పాతితమ్ ॥ 19.23 ॥
215. శార్దూలేనామిషస్యార్థే మృగరాజం యథా హతమ్ ।
అర్చితం సర్వలోకస్య సపతాకం సవేదికమ్ ॥ 19.24 ॥
216. నాగహేతోస్సుపర్ణేన చైత్యమున్మథితం యథా ।
అవష్టభ్య చ తిష్ఠంతం దదర్శ ధనురుత్తమమ్ ।
రామం రామానుజం చైవ భర్తుశ్చైవానుజం శుభా ॥ 19.25 ॥
217. తానతీత్య సమాసాద్య భర్తారం నిహతం రణే ।
సమీక్ష్య వ్యథితా భూమౌ సంభ్రాంతా నిపపాత హ ॥ 19.26 ॥
218. సుష్టైవ పునరుత్థాయ ఆర్యపుత్రేతి క్రోశతీ ।
రురోద సా పతిం దృష్ట్వా సందితం మృత్యుదామభిః ॥ 19.27 ॥

219. తామవేక్ష్య తు సుగ్రీవః క్రోశంతీం కురరీమివ ।
విషాదమగమత్కష్టం దృష్ట్వా చాంగదమాగతమ్ ॥19.28॥ (2 సార్లు)

సుగ్రీవాదియుతం శ్రీశం భస్మాంగావృతమీశ్వరం ।
మహేశ్వరసమం ధ్యాయేత్ కిష్కింధాకాండ ఉత్తమే ॥
ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే కిష్కింధాకాండే
ఏకోనవింశస్సర్గః

అథ శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే కిష్కింధాకాండే వింశస్సర్గః

సుగ్రీవాదియుతం శ్రీశం భస్మాంగావృతమీశ్వరం ।
మహేశ్వరసమం ధ్యాయేత్ కిష్కింధాకాండ ఉత్తమే ॥

220. రామచాపవిసృష్టేన శరేణాంతకరేణ తమ్ ।
దృష్ట్వా వినిహితం భూమౌ తారా తారాధిపాననా ।
సా సమాసాద్య భర్తారం పర్యప్వజత భామినీ ॥ 20.1 ॥ (2 సార్లు)

221. ఇషుణాఽభిహతం దృష్ట్వా వాలినం కుంజరోపమమ్ ।
వానరేంద్రం మహేన్ద్రాభం శోకసంతప్తమానసా ।
తారా తరుమివోన్మూలం పర్యదేవయదాతురా ॥ 20.2 ॥

222. రణే దారుణ విక్రాంత ప్రవీర ప్లవతాం వర ।
కిం దీనామపురోభాగామ్ అద్య త్వం నాభిభాషసే ॥ 20.3 ॥

223. ఉత్తిష్ఠ హరిశార్దూల! భజస్వ శయనోత్తమమ్ ।
నైవంవిధాశ్చేరతే హి భూమౌ నృపతిసత్తమాః ॥ 20.4 ॥

224. అతీవ ఖలు తే కాంతా వసుధా వసుధాధిప ।
గతాసురపి యాం గాత్రైః మాం విహాయ నిషేవసే ॥ 20.5 ॥

225. వ్యక్తమన్యా త్వయా వీర ధర్మతస్సంప్రవర్తితా ।
కిష్కింధేవ పురీ రమ్యా స్వర్గమార్గే వినిర్మితా ॥ 20.6 ॥

226. యాన్యస్మాభిస్తుయా సార్థం వనేషు మధుగంధిషు ।
విహృతాని త్వయా కాలే తేషాముపరమః కృతః ॥ 20.7 ॥

227. నిరానందా నిరాశాఽహం నిమగ్నా శోకసాగరే ।
త్వయి పంచత్వమాపన్నే మహాయూథపయాథపే ॥ 20.8 ॥
228. హృదయం సుస్థిరం మహ్యం దృష్ట్వా వినిహతం పతిమ్ ।
యన్న శోకాభిసంతప్తం స్ఫుటతేఽద్య సహస్రధా ॥ 20.9 ॥
229. సుగ్రీవస్య త్వయా భార్యా హృతా స చ వివాసితః ।
యత్తు తస్య త్వయా వ్యుష్టిః ప్రాప్తేయం ప్లవగాధిప ॥ 20.10 ॥
230. నిఃశ్రేయసపరా మోహాత్ త్వయా చాహం విగర్హితా ।
యైషాఽబ్రవం హితం వాక్యం వానరేంద్ర హితైషిణీ ॥ 20.11 ॥
231. రూపయావనదృష్టానాం దక్షిణానాం చ మానద ।
నూనమప్సరసామార్య చిత్తాని ప్రమథిష్యసి ॥ 20.12 ॥
232. కాలో నిస్సంశయో నూనం జీవితాంతకరస్తవ ।
బలాద్యేనావపన్నోఽసి సుగ్రీవస్యావశో వశమ్ ॥ 20.13 ॥
233. వైధవ్యం శోకసంతాపం కృపణం కృపణా సతీ ।
అదుఃఖోపచితా పూర్వం వర్తయిష్యామ్యనాథవత్ ॥ 20.14 ॥
234. లాలితశ్చాంగదో వీరః సుకుమారస్సుఖోచితః ।
వత్స్యతే కామవస్థాం మే పితృవ్యే క్రోధమూర్ఛితే ॥ 20.15 ॥
235. కురుష్య పితరం పుత్ర సుదృష్టం ధర్మవత్సలమ్ ।
దుర్లభం దర్శనం వత్స తవ తస్య భవిష్యతి ॥ 20.16 ॥
236. సమాశ్వాసయ పుత్రం త్వం సందేశం సందిశస్వ చ ।
మూర్ఛి చైనం సమాఘ్రూయ ప్రవాసం ప్రస్థితో హ్యసి ॥ 20.17 ॥
237. రామేణ హి మహాత్కర్మ కృతం త్వామభినిఘ్నతా ।
ఆన్యణ్యం చ గతం తస్య సుగ్రీవస్య ప్రతిశ్రవే ॥ 20.18 ॥
238. స కామో భవ సుగ్రీవ రుమాం త్వం ప్రతిపత్స్యసే ।
భుజ్జ్ఞ్య రాజ్యమనుద్విగ్నుః శస్తో భ్రాతా రిపుస్తవ ॥ 20.19 ॥

239. కిం మామేవం విలపతీం ప్రేమ్ణా త్వం నాభిభాషసే ।
ఇమాః పశ్య వరా బహ్వీః భార్యాస్తే వానరేశ్వర ॥ 20.20 ॥
240. తస్యా విలపితం శ్రుత్వా వానర్యస్సర్వతశ్చ తాః ।
పరిగృహ్యోంగదం దీనం దుఃఖార్తాః పరిచుక్రుశుః ॥ 20.21 ॥
241. కిమంగదం సాంగదవీరబాహో
విహాయ యాస్యద్య చిరప్రవాసమ్ ।
న యుక్తమేవం గుణసన్నికృష్టం
విహాయ పుత్రం ప్రియపుత్ర గన్తుమ్ ॥ 20.22 ॥
242. కిమప్రియం తే ప్రియచారువేష
మయా కృతం నాథ సుతేన వా తే ।
సహోంగదాం మాం స విహాయ వీర
యత్ప్రస్థితో దీర్ఘమితః ప్రవాసమ్ ॥ 20.23 ॥
243. యద్యప్రియం కించిదసంప్రధార్య
కృతం మయా స్యాత్తవ దీర్ఘబాహో ।
క్షమస్వ మే తద్ధరివంశనాథ
వ్రజామి మూర్ధ్నా తవ వీర పాదౌ ॥ 20.24 ॥
244. తథా తు తారా కరుణం రుదంతీ
భర్తుస్సమీపే సహ వానరీభిః ।
వ్యవస్యత ప్రాయముపోపవేష్టుమ్
అనింద్యవర్ణా భువి యత్ర వాలీ ॥ 20.25 ॥ (2 సార్లు)
- సుగ్రీవాదియుతం శ్రీశం భస్మాంగావృతమీశ్వరం ।
మహేశ్వరసమం ధ్యాయేత్ కిష్కింధాకాండ ఉత్తమే ॥
- ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే కిష్కింధాకాండే వింశస్సర్గః**

అథ శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే కిష్కింధాకాండే ఏకవింశస్సర్గః

సుగ్రీవాదియుతం శ్రీశం భస్మాంగావృతమీశ్వరం ।
మహేశ్వరసమం ధ్యాయేత్ కిష్కింధాకాండ ఉత్తమే ॥

245. తతో నిపతితాం తారాం చ్యుతాం తారామివాంబరాత్ ।
శనైరాశ్వాసయామాస హనూమాన్ హరియూథపః ॥21.1॥(2 సార్లు)
246. గుణదోషకృతం జంతుః స్వకర్మఫలహేతుకమ్ ।
అవ్యగ్రస్తదవాప్నోతి సర్వం ప్రేత్య శుభాశుభమ్ ॥ 21.2 ॥
247. శోచ్యా శోచసి కం శోచ్యం దీనం దీనాఽనుకంపసే ।
కస్య కో వాఽనుశోచ్యోఽస్తి దేహేఽస్మిన్బుద్ధుదోషమే ॥ 21.3 ॥
248. అంగదస్తు కుమారోఽయం ద్రష్టవ్యో జీవపుత్రయా ।
ఆయత్యాం చ విధేయాని సమర్థాన్యస్య చింతయ ॥ 21.4 ॥
249. జానాస్యనియతామేవం భూతానామాగతిం గతమ్ ।
తస్మాచ్ఛుభం హి కర్తవ్యం పండితే నైహలాకికమ్ ॥ 21.5 ॥
250. యస్మిన్ హరిసహస్రాణి ప్రయుతాన్యర్బుదాని చ ।
వర్తయంతి కృతాంశాని సోఽయం దిష్టాంతమాగతః ॥ 21.6 ॥
251. యదయం న్యాయదృష్టార్థః సామదానక్షమాపరః ।
గతో ధర్మజితాం భూమిం నైనం శోచితుమర్హసి ॥ 21.7 ॥
252. సర్వే హి హరిశార్దూలాః పుత్రశ్చాయం తవాంగదః ।
ఇదం హర్షక్షరాజ్యం చ త్వత్సనాథ మనిందితే ॥ 21.8 ॥
253. తావిమౌ శోకసంతాపౌ శనైః ప్రేరయ భామిని ।
త్వయా పరిగృహీతోఽయమ్ అంగదశ్శాస్తు మేదినీమ్ ॥ 21.9 ॥
254. సంతతిశ్చ యథా దృష్టా కృత్యం యచ్ఛాపి సాంప్రతమ్ ।
రాజ్ఞస్తత్క్రియతాం తావత్ ఏష కాలస్య నిశ్చయః ॥ 21.10 ॥
255. సంస్కార్యో హరిరాజశ్చ అంగదశ్చాభిషిచ్యతామ్ ।
సింహాసనగతం పుత్రం పశ్యంతీ శాంతిమేష్యసి ॥21.11 ॥
256. సా తస్య వచనం శ్రుత్వా భర్తృవ్యసనపీడితా ।
అబ్రవీదుత్తరం తారా హనూమంతమవస్థితమ్ ॥ 21.12 ॥

257. అంగదప్రతిరూపాణాం పుత్రాణామేకతశ్చతమ్ ।
హతస్యాప్యస్య వీరస్య గాత్రసంక్షేషణం వరమ్ ॥ 21.13 ॥
258. న చాహం హరిరాజ్యస్య ప్రభవామ్యంగదస్య వా ।
పితృవ్యస్తస్య సుగ్రీవః సర్వకార్యేష్యనంతరః ॥ 21.14 ॥
259. న హ్యేషా బుద్ధిరాస్థేయా హనుమన్నంగదం ప్రతి ।
పితా హి బంధుః పుత్రస్య న మాతా హరిసత్తమ ॥ 21.15 ॥
260. న హి మమ హరిరాజసంశ్రయాత్, క్షమతరమస్తి పరత్ర చేహ వా ।
అభిముఖహతవీరసేవితం, శయనమిదం మమ సేవితం క్షమమ్ ॥
॥ 21.16 ॥ (2 సార్లు)
- సుగ్రీవాదియుతం శ్రీశం భస్మాంగావృతమీశ్వరం ।
మహేశ్వరసమం ధ్యాయేత్ కిష్కింధాకాండ ఉత్తమే ॥
- ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే కిష్కింధాకాండే ఏకవింశస్సర్గః**

అథ ద్వావింశస్సర్గః

వీక్షమాణస్తు మందాసుః సర్వతో మందముచ్ఛ్వాసన్ ।
ఆదావేవ తు సుగ్రీవం దదర్శ త్వాత్మజాగ్రతః ॥ 22.1 ॥

శ్రీ రామస్తుతిః

ఆపదామపహర్తారం దాతారం సర్వసంపదాం ।
లోకాభిరామం శ్రీరామం భూయో భూయో నమామ్యహమ్ ॥

ఫలశ్రుతిః

బుద్ధిర్బలం యశో ధైర్యం నిర్భయత్వమరోగితా ।
అజాడ్యం వాక్పటుత్వం చ హనూమత్ స్మరణాత్ భవేత్ ॥

శ్రీరామచంద్రపరబ్రహ్మణే నమః

అథ క్షీమ్రాపార్శ్వనో

యదక్షరపదభ్రష్టం మాత్రాహీనం చ యద్భవేత్ ।
తత్సర్వం క్షమ్యతాం దేవ నారాయణ నమోఽస్తుతే ॥

అథ భగవత్సమర్పణమ్

కాయేన వాచా మనసేంద్రియైర్వా
బుద్ధ్యాత్మనా వా ప్రకృతేస్స్వభావాత్ ।
కరోమి యద్యత్సకలం పరస్మై
నారాయణాయేతి సమర్పయామి ॥

అథ మంగళమ్

శ్రీయః కాంతాయ కళ్యాణనిధయే నిధయేఽర్థినామ్ ।
శ్రీవేంకటనివాసాయ శ్రీనివాసాయ మంగళమ్ ॥

